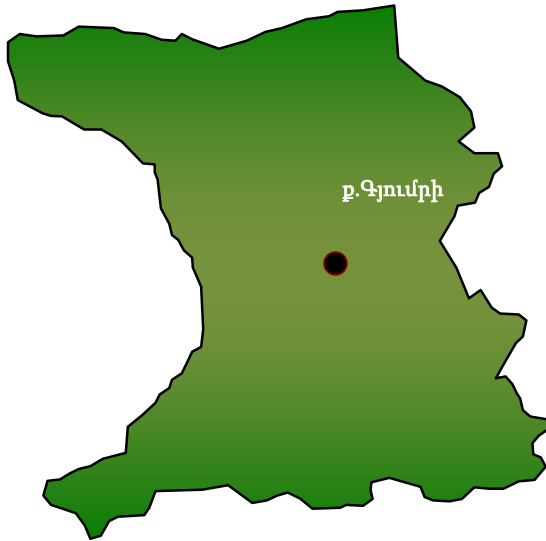


ՀՀ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶ



Մարզկենտրոնը՝
ք. Գյումրի
Տարածաշրջանները՝
Արթիկ,
Ախուրյան,
Անի,
Ամասիա,
Աշոցք
Քաղաքները՝
Գյումրի,
Արթիկ,
Մարալիկ

Տարածքը	2 680 քառ.կմ
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը	9.0 %
Քաղաքային համայնքներ	3
Գյուղական համայնքներ	116
Քաղաքներ	3
Գյուղեր	128
Բնակչության թվաքանակը 2014թ. տարեվերջին	246.4 հազ.մարդ
այդ թվում՝	
քաղաքային	143.5 հազ.մարդ
գյուղական	102.9 հազ.մարդ
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը, 2014թ.	8.2 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	58.2 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	214 531.7 հա
այդ թվում՝ վարելահողեր	78 438.5 հա

ՀՀ Շիրակի մարզը գտնվում է հանրապետության հյուսիս-արևմուտքում:

Պետական սահմանով արևմուտքից սահմանակից է Թուրքիային, հյուսիսից՝ Վրաստանին, արևելքից սահմանակից է ՀՀ Լոռու մարզին և հարավից՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզին:

ՀՀ Շիրակի մարզը, լինելով ծովի մակերևույթից մոտ 1500-2000 մ բարձրության վրա (մարզի 52 գյուղեր գտնվում են ծովի մակերևույթից մոտ 1 500-1 700 մ, իսկ 55-ը՝ 2 000 մ բարձրության վրա), հանդիսանում է Հայաստանի ամենացրտաշունչ տարածաշրջանը, որտեղ ձմռանը օդի ջերմաստիճանը երբեմն հասնում է -46°C -ի:

Մարզի տարածքով են անցնում Հայաստանը Վրաստանին կապող գլխավոր երկաթգիծը և ավտոմոբիլային խճուղին: Այստեղ իրար են միանում Հայաստանի և Թուրքիայի երկաթուղային և ավտոճանապարհային ցանցերը:

Թուրքիայի հետ սահմանային Ախուրյան գետի վրա գործում է Ախուրյանի ջրամբարը, որն իր 526 մլն. մ³ ծավալով խոշորագույնն է հանրապետությունում:

ՀՀ Շիրակի մարզի արդյունաբերության առաջատար ճյուղերն են սննդամթերքի, ներառյալ խմիչքների, մանածագործական արտադրությունը և այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրությունը: Հայտնի են Արթիկի, Անիի տուֆնու պեմզան:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով (մարզում գործում է օդանավակայան, որն ապահովում է օդային կապ արտաքին աշխարհի հետ):

2014թ. -ին մարզի **տնտեսության հիմնական հատվածների** տեսակարար կշիռները ՀՀ համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն` 3.8 %,
- գյուղատնտեսություն` 11.0 %,
- շինարարություն` 2.5 %,
- մանրածախ առևտուր` 2.5 %,
- ծառայություններ` 2.0 %:

Մարզկենտրոն Գյումրի քաղաքը (2014թ. տարեվերջին` 119.0 հազ. բնակիչ) գտնվում է Երևանից 118 կմ հեռավորության վրա, բարձրությունը ծովի մակերևույթից շուրջ 1 550 մ է:

Քաղաքը գտնվում է Ախուրյան գետի ձախ ափին: Այն բնակչության թվաքանակով և իր նշանակությամբ շարունակվում է համարվել Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ քաղաքը:

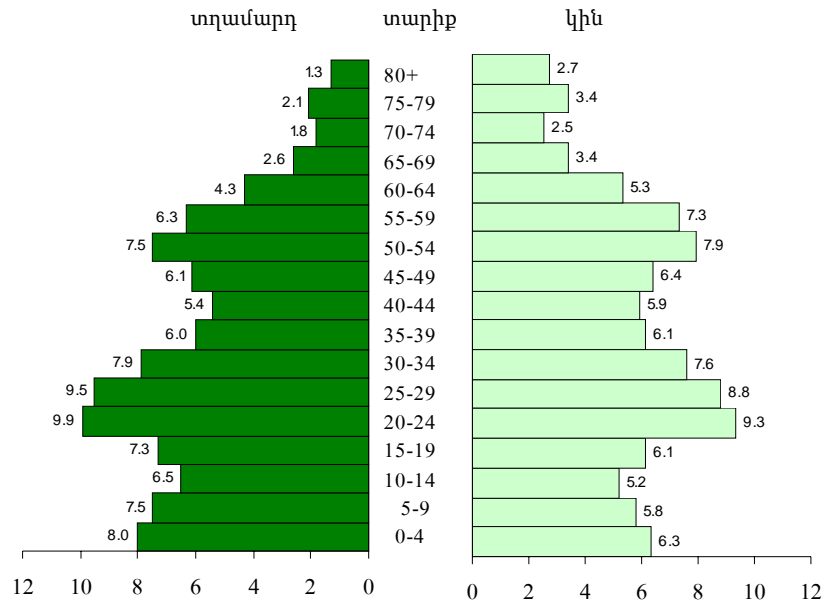
Արթիկ քաղաքը (2014թ. տարեվերջին` 19.0 հազ. բնակիչ, Երևանից 100 կմ հեռավորության վրա) գտնվում է Արագած լեռնազանգվածի հյուսիս-արևմտյան լանջին, բարձրությունը ծովի մակերևույթից 1 760 մ է: Քաղաքով անցնում են Մարալիկ-Գյումրի երկաթգիծը և Ապարան-Գյումրի խճուղին:

Քաղաքի արդյունաբերական արտադրանքի հզո-րության հենարաններն են սննդի, ապակյա կաղապարների, մեքենասարքավորանքների և հատուկ նշանա-կության սարքերի արտադրությունը:

Մարալիկ քաղաքը (2014թ. տարեվերջին` 5.5 հազ. մարդ, Երևանից 90 կմ հեռավորության վրա) գտնվում է Արագած լեռնազանգվածի արևմտյան լանջին, բարձրությունը ծովի մակերևույթից 1 920 մ է: Քաղաքով է անցնում Գյումրի-Թալին-Երևան մայրուղին: Քաղաքում զարգացած են տեքստիլ արդյունաբերությունը, շինանյութերի արդյունահանումը և գյուղատնտեսությունը:

ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՍՏ ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԽՄԲԵՐԻ, 2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ

%



ՄԱՆՐԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ

	Քանակը				
	2010	2011	2012	2013	2014
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	1 017	1 029	950	1 031	1 092
այդ թվում՝					
խանութներ	611	582	494	599	674
կրպակներ	361	402	406	386	374
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	2	2	2	2	2
սպառողական ապրանքների շուկաներ	4	4	4	6	5
առևտրի այլ օբյեկտներ	39	39	44	38	37

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

	Քանակը				
	2010	2011	2012	2013	2014
Պետական նախադպրոցական	45	38	37	50	51
Ոչ պետական նախադպրոցական	-	8	8	-	-
Պետական հանրակրթական	171	170	168	169	167
Ոչ պետական հանրակրթական	4	4	5	4	4
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	27	27	27	27	28
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական	6	5	6	6	5
Պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	9	10	9	9	9
Ոչ պետական միջին մասնագիտական	3	3	3	3	3

	Քանակը				
	2010	2011	2012	2013	2014
ուսումնական					
Պետական բարձրագույն ուսումնական	1	1	1	1	1
Պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատության մասնաճյուղ	5	5	5	5	5
Ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական	2	2	2	1	1

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ՝
Գյումրի	ք. Գյումրի	119 034
Արթիկ	ք. Արթիկ	18 998
Մարալիկ	ք. Մարալիկ	5 493

* ՀՀ 2011թ. մարդահամարի հիմքով վարվող ընթացիկ հաշվառմամբ:

ԳՑՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ՝
1	Ագատան		5 792
2	Ախուրիկ		1 243
3	Ախուրյան		9 664
4	Այգաբաց		804
5	Առափի		1 994
6	Արևիկ		1 852
7	Բայանդուր		714
8	Բասեն		1 775
9	Բենիամին		760
10	Գետք		663
11	Երազգավորս		1 650
12	Լեռնուտ		150
13	Կամո		1 510
14	Կապս		1 020
15	Կառնուտ		1 199
16	Կարմրաքար		50
17	Կրաշեն		295
18	Հայկավան		1 538
19	Հացիկ	• Հացիկ • Հացիկավան (Մայիսյան կայարան)	1 023
20	Հովունի		689
21	Հովիտ		585
22	Ղարիբջանյան	• Ղարիբջանյան • Ախուրյան կայարան	1 060
23	Մայիսյան		2 021
24	Մարմաշեն		2 177
25	Մեծ Սարիար		400
26	Շիրակ		1 138
27	Ոսկեհասկ		2 113
28	Ջաթուռ		949
29	Ջաթուռավան		245

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ *
30	Ջրառատ		1 272
31	Վահրամաբերդ		1 909
32	Փոքրաշեն		233
33	Քեթի		1 090
1	Ալվար	• Ալվար • Արավետ	246
2	Աղվորիկ		128
3	Ամասիա		2 094
4	Արդենիս		213
5	Արեգնադեմ		535
6	Բանդիվան		263
7	Բերդաշեն	• Բերդաշեն • Պաղակն	315
8	Բյուրակն		671
9	Գառնատիճ	• Գառնատիճ • Եղնաջուր	269
10	Գտաշեն	• Գտաշենո • Կամխուտ	284
11	Զարիշատ	• Զարիշատ • Երիզակ	84
12	Զորակերտ	• Զորակերտ • Դարիկ	168
13	Ծաղկուտ	• Ծաղկուտ • Լորասար	255
14	Հողմիկ		518
15	Հովտուն		211
16	Մեղրաշատ		539
17	Շաղիկ		142
18	Ողջի		575
19	Ջրաձոր		329
1	Աշոցք		2 842
2	Արիենի		397
3	Բաշգյուղ		64
4	Բավրա		680
5	Գոգհովիտ		412
6	Զույգաղբյուր		570
7	Թավշուտ		386
8	Թորոսգյուղ		303
9	Լեռնագյուղ		34
10	Կարմրավան		254
11	Կաքավասար		145
12	Կրասար		546
13	Հարթաշեն		139
14	Զորաշեն		149
15	Ղազանչի		639
16	Մեծ Սեպասար		940
17	Մուսալեյան		378
18	Սալուտ		108
19	Սարագյուղ		216
20	Սարապատ		113
21	Սիզավետ		391
22	Վարդաղբյուր		124
23	Ցոյամարգ		580
24	Փոքր Սարիար		243
25	Փոքր Սեպասար		261
1	Աղին	• Աղին • Աղին կայարան	610

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
2	Անիավան		472
3	Անիպենգա		474
4	Բագրավան	• Բագրավան • Նորշեն	925
5	Գուսանագյուղ		920
6	Իսահակյան	• Իսահակյան • Բարձրաշեն	1 075
7	Լանջիկ		993
8	Լուսաղբյուր		737
9	Հայկաձոր		552
10	Զիթհանքով		1 541
11	Զորակապ		1 242
12	Շիրակավան		819
13	Զրափի		833
14	Սառնաղբյուր		3 387
15	Սարակապ		635
16	Քարաբերդ		1 256
1	Անուշավան		2 116
2	Արևշատ		1 817
3	Գեղանիստ		1 342
4	Գետափ		859
5	Լեռնակերտ		1 541
6	Լուսակերտ		745
7	Հայկասար		265
8	Հայրենյազ		835
9	Հատիճ		1 540
10	Հոռոմ		2 402
11	Հովտաշեն		299
12	Մեծ Մանթաշ		2 608
13	Մեղրաշեն		1 495
14	Նահապետավան		1 254
15	Նոր կյանք		1 968
16	Պեմգաշեն		3 361
17	Սարայանջ		1 290
18	Սարատակ		1 460
19	Սպանդարյան		1 807
20	Վարդաքար		802
21	Տուֆաշեն		415
22	Փանիկ		3 236
23	Փոքր Մանթաշ		3 042

** Գյուղական համայնքների այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ գյուղական համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» պետական վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 866 գյուղական համայնքների մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ ըստ մարզերի ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են ՀՀ արդարադատության նախարարության և ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանության վարչական ռեզիստրների տվյալների վրա (շեղումը՝ 01.01.2015թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է +12.5%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գուղական համայնքների միջև խնդրո առարկա տեղեկատվության փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաճշտման համակարգի բացակայությամբ:

**ՀՀ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2014թ.**

	Ընդամենը	նրանցից՝	
		կանայք ¹	տղամարդիկ ¹
Բնակչությունը, մարդ	10 000	5 212	4 788
Օնվաճներ, մարդ	151	69	82
Մահացածներ, մարդ	109	53	56
Ամուսնություններ	60	X	X
Ամուսնալուծություններ	17	X	X
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	41.4	X	X
Կրթության ոլորտ, հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝			
նախադպրոցական	184	91	93
հանրակրթական	1 238	589	649
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	125	83	42
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	45	14	31
միջին մասնագիտական	97	51	46
բարձրագույն մասնագիտական	136	86	50
Առողջապահության ոլորտ՝			
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	34 099
Մարզիկներ, մարդ	304	48	256
Զբաղվածներ, մարդ	4 185	2 193	1 992
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	3	1	2
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	0.0	0.0	0.0
գիտության թեկնածուներ	1	1	0.0
ուսուցիչներ	144	124	20
բժիշկներ	22
միջին բուժանձնակազմ	58
Գործազուրկներ, մարդ	1 099	600	499
Մոցիայական ապահովության ոլորտ			
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1 670	1 051	619
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	623	X	X
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում			
գրադարան	24 718
թատրոն	1 151
համերգ	986
թանգարան	3 485
Իրավական ոլորտ			
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	43	X	X
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	22	X	X
միջին ծանրության	14	X	X
ծանր	6	X	X
առանձնապես ծանր	1	X	X

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են: